

2014 წლის მასწავლებლის სასერტიფიკაციო გამოცდის პროგრამა

ისტორიაში

საკითხთა ჩამონათვალი	საკითხის დაზუსტება
1. პროფესიული უნარ-ჩვევები	
ისტორიული დრო	დროში ორიენტირება; ქრონოლოგიური ერთეულების სისტემის გამოყენება;
ისტორიული ინტერპრეტაცია	ისტორიული ფაქტებისა და მოვლენების განსხვავებული ინტერპრეტაციის ანალიზი და შეფასება;
ისტორიული კვლევა	ისტორიული (პირველადი და მეორადი) წყაროების ანალიზი; ისტორიული კვლევის დაგეგმვა და ჩატარება.
კომუნიკაცია	მსჯელობა სხვადასხვა ეპოქაში საქართველოსა და მსოფლიოში მნიშვნელოვანი პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურულ-რელიგიური მოვლენების შესახებ; მსჯელობა თანამედროვე ეპოქასა და წარსულში განსხვავებული კულტურების ურთიერთობისა და ურთიერთგავლენის შესახებ; მსჯელობა საქართველოსა და მსოფლიოში პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკურ და კულტურულ-რელიგიური პროცესების ურთიერთმიმართების შესახებ; მიმოხილვითი თხზულების დაწერა ისტორიულ თემატიკაზე; ისტორიული თემის დაწერა საკუთარი კვლევის საფუძველზე.

2. პროფესიული ცოდნა	
ისტორიის შესწავლის საგანი და ამოცანები	ისტორიის შესწავლის საგანი და ამოცანები
ისტორიის დამხმარე დისციპლინები ისტორიის პერიოდიზაცია	არქეოლოგია, ეთნოლოგია, წყაროთმცოდნეობა, ისტორიოგრაფია, ნუმისმატიკა, ისტორიული გეოგრაფია, ჰერალდიკა, გენეალოგია, ეპიგრაფიკა. მსოფლიოსა და საქართველოში ისტორიული აზრის განვითარება (ძველი სამყაროსა და შუა საუკუნეების მემკვიდრეობები, ახალი ეპოქის ისტორიკოსები, XIX-XX საუკუნეების ისტორიკოსები).
ისტორიული დროის ერთეულები	წელი, საუკუნე, ათასწლეული, წელთაღრიცხვის სისტემა; კალენდარი და დროის აღრიცხვის სისტემები (იულიუსის და გრიგორიანული კალენდრები, ქორონიკონი, ჰიჯრა).
პრეისტორიული ეპოქა	პალეოლითი; ნეოლითური რევოლუცია; ბრინჯაოს ეპოქა; პრეისტორიული ეპოქის ადამიანი საქართველოს ტერიტორიაზე.
ძველი აღმოსავლეთი	ძველი ეგვიპტე; შუამდინარეთი (შუმერ - აქადის სახელმწიფოები, ბაბილონი, ასურეთი); ხეთების სამეფო; ურარტუ; ფინიკია; იუდეა და ისრაელი - იუდაიზმი; აქემენიანთა იმპერია - ზოროასტრიზმი; ძველი ჩინეთი - კონფუციანობა; ძველი ინდოეთი - ინდუიზმი, ბუდიზმი. ქართველი ხალხის წარმომავლობის საკითხი სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს ტომთა უძველესი

	გაერთიანებები. დიაოხი და კოლხა.
ძველი საბერძნეთი, ელინიზმი და რომი	საბერძნეთის მდებარეობა, ბუნებრივი პირობები, კრეტა-მიკენი; არქაული ეპოქა - დიდი ბერძნული კოლონიზაცია; კლასიკური ეპოქა - ათენი; სპარტა; ბერძენ-სპარსელთა ომები; პელოპონესის ომი; ძველი ბერძნული რელიგია და კულტურა (თეატრი, არქიტექტურა, ქანდაკება, მწერლობა, მეცნიერება, ფილოსოფია, ისტორიოგრაფია, სპორტული თამაშები). ალექსანდრე მაკედონელის იმპერია და მისი დაცემა ელინისტური ეპოქა იტალიის მდებარეობა, ბუნებრივი პირობები; ეტრუსკები; რომის დაარსება - მეფობის ეპოქა; რომის რესპუბლიკა (მმართველობის სისტემა, სოციალ-ეკონომიკური სისტემა, პატრიციები და პლებეები; დაპყრობითი ომები, რესპუბლიკის კრიზისი, სამოქალაქო ომები); რომის იმპერია ახ. წ. I-II საუკუნეებში - პრინციპატი (იმპერატორის ხელისუფლება და მმართველობის სისტემა; სოციალ-ეკონომიკური მდგომარეობა, ქრისტიანობის წარმოშობა და მისი გავრცელება, საგარეო და საშინაო პოლიტიკა. ოქტავიანე, ვესპასიანე, ტრაიანე, ადრიანე, ანტონიუს პიუსი, მარკუს ავრელიუსი); რომის იმპერია ახ. წ. III-V საუკუნეებში - დომინატი (დიოკლეთიანეს რეფორმები და დომინატის დამყარება; კონსტანტინეს რეფორმები; ქრისტიანობის სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადება; რომის იმპერიის ორად გაყოფა; რომი და ბარბაროსები; დასავლეთ რომის იმპერიის დაცემა); კულტურა ძველ რომში (არქიტექტურა, მწერლობა, რელიგია. „პური და სანახაობა“, ისტორიოგრაფია).
საქართველო ანტიკურ ხანაში	დასავლეთ საქართველო ძვ. წ. VI-III სს. და ბერძნული

	ახალშენები. ქართლის (იბერიის) სამეფო ძვ.წ.ად-ის IV - ახ.წ.ად-ის III სს. სახელმწიფო მმართველობის სისტემა, საზოგადოებრივი (სოციალური) ურთიერთობები, საქალაქო ცხოვრება, საგარეო პოლიტიკა (ურთიერთობა ელინისტურ სახელმწიფოებთან, რომთან და პართიასთან); ანტიკური ხანის ქართული კულტურა და რელიგია.
სასანიანთა ირანი	სახელმწიფო მმართველობის სისტემა, საშინაო და საგარეო პოლიტიკა.
ბიზანტიის იმპერია IV- XV საუკუნეებში	სახელმწიფო მმართველობის სისტემა; იუსტინიანე დიდი და “რომის სამართლის კრებული;” ურთიერთობა ბარბაროსულ სახელმწიფოებთან; ირან-ბიზანტიის ომები; ჰერაკლე კეისარი; ბიზანტიის იმპერია და არაბები; ხატთაყვანისმცემლობა და ხატმებრძოლეობა; განხეთქილება მსოფლიო ქრისტიანულ ეკლესიაში; ბიზანტია და თურქ-სელჩუკები; ბიზანტია და ჯვაროსნები; ბიზანტიის დასუსტება და დაცემა; ბიზანტიური კულტურა: არქიტექტურა, მეცნიერება, განათლება, მწერლობა.
არაბები	მუჰამედი და ისლამი; სახალიფოს ჩამოყალიბება; არაბთა დაპყრობები; სუნიტები და შიიტები. სახალიფოს კრიზისი; მუსლიმური კულტურა (არქიტექტურა, ლიტერატურა, მეცნიერება).
თურქ-სელჩუკები	სელჩუკთა სახელმწიფოს ჩამოყალიბება; სელჩუკთა დაპყრობები; სახელმწიფოს დასუსტება და დაშლა.
მონღოლები	მონღოლთა სახელმწიფოს შექმნა - ჩინგიზ ყაენი; მონღოლთა დაპყრობები; მონღოლთა სახელმწიფოები.

დასავლეთ ევროპა V - XV საუკუნეებში	ხალხთა დიდი გადასახლება; ფრანკების სამეფო (მეროვინგები; „სალიკური სამართალი“; კაროლინგების იმპერია: კარლოს დიდი, „კაროლინგული რენესანსი“; ფრანკების იმპერიის დაცემა); ფეოდალიზმი დასავლეთ ევროპაში; რაინდობა; ქალაქი და სოფელი შუა საუკუნეებში; ეკლესია შუა საუკუნეებში - კათოლიკობა და მართლმადიდებლობა; ერესი (კატარები, ალბიგოელები); ეკლესია და სახელმწიფო; კათოლიკური ორდენები. ჯვაროსნული ლაშქრობები; განათლება შუა საუკუნეებში - სკოლები და უნივერსიტეტები; შუა საუკუნეების ევროპული ხელოვნება: არქიტექტურა, ფილოსოფია, მეცნიერება, ლიტერატურა; დასავლეთ ევროპის ქვეყნები X-XV საუკუნეებში: ინგლისი (ნორმანთა მიერ ინგლისის დაპყრობა, ჰენრი II, თავისუფლების დიდი ქარტია, პარლამენტის შექმნა, ასწლიანი ომი, ვარდების ომი); საფრანგეთი (ფილიპე II, ლუი IX, ფილიპე ლამაზი, ასწლიანი ომი, ჟაკერია); საღვთო რომის იმპერია (დაპირისპირება იმპერატორებსა და პაპებს შორის); ესპანეთი (რეკონკისტა); იტალიის ქალაქები (ვენეცია და გენუა).
რუსეთი X – XVI საუკუნეებში	კიევის რუსეთის სახელმწიფოს შექმნა; რუსეთის გაქრისტიანება; რუსეთი მონღოლთა ბატონობის პერიოდში; მოსკოვის სამთავროს გაძლიერება.
საქართველო IV-XV საუკუნეებში	ქრისტიანობის სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადება; ვახტანგ გორგასალი; ”დიდი ომიანობა“; 608 წლის საეკლესიო განხეთქილება;

	მეფობის გაუქმება ქართლში. ასურელი მამები; ერისმთავრობის ინსტიტუტი; არაბობა საქართველოში (ჰაბიბ იბნ-მასლამას “დაცვის სიგელი,” მურვან ყრუსა და ბულა თურქის ლაშქრობები, არაბთა მმართველობის სისტემა საქართველოში); სამეფო-სამთავროების წარმოშობა; საქართველო X საუკუნის ბოლოსა და XI საუკუნეში (დავით კურაპალატი; ბაგრატ III; გიორგი I, ბაგრატ IV, გიორგი II); დავით IV აღმაშენებელი; დემეტრე I; გიორგი III; თამარ მეფის ეპოქა; ქართული კულტურა IV-XIII საუკუნეებში: განათლება, საერო და სასულიერო მწერლობა, საისტორიო მწერლობა, არქიტექტურა; მონღოლთა ბატონობა საქართველოში (მონღოლური მმართველობის დამყარება საქართველოში; მონღოლური გადასახადები; ორმეფობა; დემეტრე თავდადებული). გიორგი V ბრწყინვალე; თემურ-ლენგის შემოსევები საქართველოში და მისი შედეგები; ალექსანდრე დიდი; გიორგი VIII და ქვეყნის დაშლა სამეფო-სამთავროებად.
ოსმალეთის სახელმწიფო	ოსმალთა სახელმწიფოს ჩამოყალიბება და გაძლიერება; დაპყრობითი ომები ევროპაში; ირან-ოსმალეთის ომები XVI-XVII სს; რუსეთ-ოსმალეთის ომები XVIII-XIX სს.
დასავლეთ ევროპა, ჩრდილოეთ ამერიკა, რუსეთი XVI-XIX საუკუნეებში	რენესანსი (მსოფლმხედველობა, მეცნიერება, ხელოვნება); რეფორმაცია და კონტრეფორმაცია (მარტინ ლუთერი, კალვინიზმი, რეფორმაცია ინგლისში); კოლუმბამდელი ამერიკის ცივილიზაციები: (მაია, აცტეკები და ინკები);

	დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენები (ვასკო და გამა, კოლუმბი, მაგელანი); საფრანგეთი (რელიგიური ომები, ანრი IV, რიშელიე, მაზარინი, ლუი XIV, მერკანტელიზმი); ინგლისი (ჰენრი VIII, ელისაბედ I, ჩარლზ I, სამოქალაქო ომი, კრომველი, რევოლუციის შედეგები); საღვთო რომის იმპერია (კარლოს V, ნიდერლანდების ბრძოლა დამოუკიდებლობისთვის, ოცდაათწლიანი ომი); ესპანეთი (ფილიპე II); რუსეთი (ივანე მრისხანე; პეტრე I; ეკატერინე II); ამერიკის კოლონიზაცია ინგლისელების მიერ; ომი დამოუკიდებლობისათვის და ამერიკის შეერთებული შტატების შექმნა; სამოქალაქო ომი აშშ-ში; განმანათლებლობა (ფრანგი განმანათლებლები, ეკონომიკური თეორიები ფიზიოკრატები, ადამ სმიტი); საფრანგეთის დიდი რევოლუცია (აბსოლუტიზმის კრიზისი, მონარქიის დამხობა, იაკობინელთა დიქტატურა, რევოლუციის შედეგები); ნაპოლეონის ეპოქა (ნაპოლეონის აღზევება, ნაპოლეონის საგარეო პოლიტიკა და საომარი კამპანიები; კონტინენტური ბლოკადა, 1812 წლის საომარი კამპანია რუსეთში, ბრძოლა ლაიფციგთან, ასი დღე, ვატერლოოს ბრძოლა); 1830 და 1848 წლების რევოლუციები ევროპაში; ინდუსტრიული რევოლუცია; იმპერიალიზმი და კოლონიალიზმი (ინგლისი, რუსეთი, საფრანგეთი, ესპანეთი); ევროპა XIX საუკუნის მეორე ნახევარში (საფრანგეთის მესამე რესპუბლიკა, გერმანიის გაერთიანება, იტალიის გაერთიანება, ალექსანდრე II-ის რეფორმები რუსეთში); ურბანიზაცია, სოციალური ცვლილებები; მუშათა
--	---

	მოდრაობა; დასავლური კულტურა XVI-XIX სს.
საქართველო XVI-XVIII საუკუნეებში	ბრძოლა ირანისა და ოსმალეთის წინააღმდეგ; ლუარსაბ I; ბაგრატ III; ამასიის ზავი; სიმონ I; სამცხე-საათაბაგოსა და აჭარის ოსმალეთის მფლობელობაში გადასვლა; თეიმურაზ I; ლუარსაბ II; გიორგი სააკაძე; როსტომ-ხანი; ვახტანგ VI; თეიმურაზ II და ერეკლე II; სოლომონ I; საქართველო-რუსეთის ურთიერთობა XVI-XVIII სს; ქართული კულტურა XV-XVIII სს.
საქართველო XIX საუკუნეში	რუსეთის მიერ ქართული სამეფო-სამთავროების გაუქმება; აჯანყებები ქართლის მთიანეთში, კახეთში, იმერეთსა და გურიაში; 1832 წლის შეთქმულება; რუსეთის მთავრობის პოლიტიკა საქართველოში 30-50-იან წლებში; რუსეთ-ირანის და რუსეთ-თურქეთის ომები და საქართველო; ბატონყმობის გაუქმება საქართველოში; 60-70-იან წლების რეფორმები; “თერგდალეულები;” პოლიტიკური მიმდინარეობებისა და პარტიების ჩამოყალიბება; ქართული კულტურა XIX საუკუნეში.
მსოფლიო XX საუკუნეში	მსოფლიო XX საუკუნის დასაწყისში; I მსოფლიო ომი (მიზეზები, საომარი მოქმედებები, შედეგები, საქართველო და I მსოფლიო ომი) პარიზის სამშვიდობო კონფერენცია; რევოლუციები და სამოქალაქო ომი რუსეთში; საქართველო 1918-1921 წლებში (საშინაო და საგარეო პოლიტიკა, კულტურა); სსრკ 20-30-იან წლებში; საქართველო საბჭოთა კავშირის შემადგენლობაში (20-იანი წლების დასაწყისის განმათავისუფლებელი აჯანყებები; კოლექტივიზაცია და ინდუსტრიალიზაცია; პოლიტიკური რეპრესიები); ევროპა პირველ და მეორე მსოფლიო ომებს შორის (გერმანია, იტალია); აშშ და დიდი დეპრესია;

	II მსოფლიო ომი (მიზეზები; საომარი მოქმედებები; შედეგები; საქართველო და II მსოფლიო ომი); მსოფლიო და საქართველო XX საუკუნის მეორე ნახევარსა და XXI საუკუნის დასაწყისში: ცივი ომი; ცივი ომის დროინდელი კონფლიქტები (კორეის ომი; კარიბის კრიზისი; ვიეტნამის ომი; ავღანეთი; ისრაელი და არაბული სამყარო); “პერესტროიკა” და სსრკ-ის და აღმოსავლეთ ევროპის სოციალისტური სისტემის დაშლა; მსოფლიო და საქართველო პოსტსაბჭოთა ეპოქაში; XX საუკუნის დასავლური კულტურა (მწერლობა, მუსიკა, ფერწერა); XX საუკუნის ქართული კულტურა (მწერლობა, მუსიკა, ფერწერა, თეატრი, კინო).
3.სწავლების მეთოდები	
სასწავლო პროცესის დაგეგმვა	ა.ა) საზოგადოებრივ მეცნიერებათა საგნობრივ პროგრამაზე დაყრდნობით გრძელვადიანი და მოკლევადიანი სასწავლო მიზნების, შესაბამისი ამოცანებისა და მოსალოდნელი შედეგების განსაზღვრა; ა.ბ) საზოგადოებრივ მეცნიერებათა საგნობრივ პროგრამაზე დაფუძნებული ისეთი სასწავლო გეგმის შედგენა, სადაც მოსწავლე სასწავლო პროცესის აქტიური მონაწილეა და რომელიც ითვალისწინებს მოსწავლეთა ცოდნას, ინტერესებს, შესაძლებლობებს, შეხედულებებსა და გამოცდილებას; ა.გ) საზოგადოებრივ მეცნიერებათა საგნობრივ პროგრამაზე დაფუძნებული სწავლა-სწავლების ეფექტური სტრატეგიების განსაზღვრა, რომელიც ორიენტირებულია მოსწავლეებში გააზრებული და საფუძვლიანი ცოდნის შეძენასა და უნარ-ჩვევების გამომუშავება-განვითარებაზე; ა.დ) მიზნის შესაბამისი შეფასების ისეთი ტიპებისა და

	ფორმების შერჩევა, რომელთა საშუალებითაც შესაძლებელი იქნება არა მარტო გამოვლინდეს მოსწავლეთა შესაძლებლობანი და შეფასდეს მათი ცოდნა და უნარ-ჩვევები, არამედ ხელი შეეწყოს სწავლა-სწავლების ხარისხის გაუმჯობესებას; ა.ე) შეფასების კრიტერიუმების განსაზღვრა და შეფასების ცხრილებისა და სკემების შედგენა შემდეგი ტიპის აქტივობებისათვის: პრობლემის იდენტიფიკაცია, ინფორმაციის მოძიება, პრობლემის გადაჭრის ალტერნატიული გზების განსაზღვრა და მათი ეფექტურობის შეფასება, ისტორიულ-გეოგრაფიული საშუალებების გამოყენება, ისტორიულ-გეოგრაფიული წყაროებისა და საზოგადოებრივ-პოლიტიკური საკითხების ანალიზი, ისტორიული და გეოგრაფიული კვლევის დაგეგმვა, ჩატარება და პრეზენტაცია, საზოგადოებრივი მეცნიერებების თემებზე საკლასო დისკუსიებში მონაწილეობა, სხვადასხვა ტიპის წერითი დავალებების შესრულება და სხვა; ა.ვ) სასწავლო პროცესის ეფექტურად წარმართვისათვის საზოგადოებრივი მეცნიერებების და სხვა საგნობრივი ჯგუფების მასწავლებლებთან თანამშრომლობა და ერთობლივი სტრატეგიების შემუშავება – ინტეგრირებული გაკვეთილებისა და სხვადასხვა არასაკვეთილო აქტივობების ერთობლივი დაგეგმვა; ა.ზ) საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლების პროცესის დაგეგმვისას საფეხურებს შორის უწყვეტობის პრინციპის გათვალისწინება. ა.თ) სასწავლო პროცესისათვის იმ ტიპის აქტივობების დაგეგმვა, რომლებიც მოსწავლეებს განუვითარებს სოციალურ და სამოქალაქო კომპეტენციებს - საკუთარი აზრის დაფიქსირება და დაცვა, განსხვავებული აზრის
--	--

	პატივისცემა და გათვალისწინება, ერთობლივი გადაწყვეტილების მიღება, სხვისი უფლებების პატივისცემა, ტოლერანტობა, კონფლიქტების პრევენცია და მოგვარება, დემოკრატიული პრინციპების აღიარება და სხვ.
სასწავლო პროცესის წარმართვა	ბ.ა) საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლის მოტივაციის ამაღლების სტრატეგიების გამოყენება; ბ.ბ) მოსწავლეებში, საზოგადოებრივი მეცნიერებების ცოდნის გაღრმავებისა და უნარების განვითარების მიზნით, თანამედროვე პედაგოგიური მეთოდებისა და აქტივობების გამოყენება. ბ.გ) აქტივობების იმგვარად წარმართვა, რომ მოსწავლეებს განუვითარდეთ კვლევითი უნარი, და შეძლონ როგორც სხვათა, ასევე საკუთარი კვლევების კრიტიკული შეფასება; ბ.დ) მოსწავლეებში საზოგადოებრივი მეცნიერებების საკითხებზე სადისკუსიო და წერითი უნარების განვითარებისათვის ხელშეწყობა; ბ.ე) საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლის პროცესში ყველა მოსწავლის (მათი ინდივიდუალური თავისებურებების გათვალისწინებით) მაქსიმალური ჩართულობის უზრუნველყოფა (ჯგუფურ მუშაობებში და პროექტებში მონაწილეობა, სხვადასხვა ღონისძიებების ერთობლივი დაგეგმვა და განხორციელება და სხვ.). ბ.ვ) საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლებისას საგანთაშორისი კავშირების დამყარება, რათა მოსწავლეებმა შეძლონ ცოდნის ტრანსფერი – ერთ საგანში მიღებული ცოდნის სხვა შინაარსობრივ კონტექსტში გადატანა და გამოყენება. ბ.ზ) აქტივობების იმგვარად წარმართვა, რომ მოსწავლეებმა შეძლონ მიღებული ცოდნის ყოველდღიურ ცხოვრებასთან დაკავშირება;

	ბ.თ) მოსწავლეთათვის ხელმისაწვდომი და მოხერხებული ისტორიულ-გეოგრაფიული საშუალებების, მედია და ტექნოლოგიური რესურსების გამოყენება (საჭიროების შემთხვევაში თავად შექმნა); ბ.ი) საზოგადოებრივი მეცნიერებების სწავლა-სწავლების პროცესის იმგვარად წარმართვა, რომ მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ საკუთარი სწავლის პროცესის დამოუკიდებლად მართვის უნარი. ბ.კ) სასწავლო პროცესის იმგვარად წარმართვა, რომელიც ხელს შეუწყობს მოსწავლეებში სემიოტიკური კომპეტენციის განვითარებას – რუკის, ფოტოს, დიაგრამის, სქემის და ა.შ. საშუალებით გადმოცემული ინფორმაციის გააზრების, ინტერპრეტირების და ნიშანთა ერთი სისტემიდან მეორეში გადატანის უნარის განვითარება.
შეფასება	გ.ა) საზოგადოებრივი მეცნიერებების სასწავლო მიზნების შესაბამისი შეფასების კრიტერიუმებისა და სქემების შედგენა და გამოყენება; გ.ბ) საზოგადოებრივ მეცნიერებებში მოსწავლეთა პროგრესისა და მიღწევების მონიტორინგის წარმართვა; გ.გ) საზოგადოებრივ მეცნიერებებში მოსწავლეთა საჭიროებების, პროგრესისა და მიღწევების აღნუსხვა, ანალიზი და ანგარიშის სახით წარმოდგენა; გ.დ) მომავალი სასწავლო პროცესის დასაგეგმად შეფასების მონაცემების გამოყენება; საკუთარი პედაგოგიური საქმიანობის შეფასება; მის მიერ გამოყენებული თანამედროვე სწავლების კონცეფციების, მეთოდებისა და ტექნიკის კრიტიკულად შეფასება. დ) ისტორიის, გეოგრაფიისა და სამოქალაქო განათლების სწავლება მოსწავლის პიროვნული, კულტურული

	განვითარებისა და ესთეტიკური აღზრდის უზრუნველსაყოფად: დ.ა) ისეთი დავალებებისა და აქტივობების შერჩევა ან მოფიქრება, რომლებიც დაეხმარება მოსწავლეებს შემოქმედებითი უნარის განვითარებაში; დ.ბ) ისეთი დავალებებისა და აქტივობების შერჩევა ან მოფიქრება, რომლებიც ხელს უწყობს მოსწავლეებში კრიტიკული აზროვნების უნარის განვითარებას; დ.გ) ისეთი დავალებებისა და აქტივობების შერჩევა ან მოფიქრება, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსწავლეებში ეთიკური ღირებულებების გამომუშავებასა და მაღალი გემოვნების განვითარებას; დ.დ) ისეთი დავალებებისა და აქტივობების შერჩევა ან მოფიქრება, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსწავლეებში ცოდნაზე დაფუძნებული პატრიოტიზმის განვითარებას; დ.ე) ისეთი დავალებებისა და აქტივობების შერჩევა ან მოფიქრება, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსწავლეების პროფესიული ორიენტაციის ჩამოყალიბებას. დ.ვ) ისეთი დავალებებისა და აქტივობების შერჩევა, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსწავლეებში სამოქალაქო ღირებულებების ჩამოყალიბებასა და განვითარებას.
--	--